

МОДЕЛІ АНТИСИПАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розроблено комплекс моделей антисипативного управління фінансовою діяльністю підприємства. Наведено модель опису показників інформаційного простору дослідження, алгоритм кількісної оцінки фінансового стану підприємства.

Аннотация. Разработан комплекс моделей антисипативного управления финансовой деятельностью предприятия. Приведены модель описания показателей информационного пространства исследования, алгоритм количественной оценки финансового состояния предприятия.

Annotation. A set of anticipative financial management models of the company has been developed. The model parameters describe the information space research, the algorithm is a quantitative assessment of the financial condition of the company.

Ключові слова: антисипативне управління, фінансовий стан, модель, інтегральна оцінка, аналіз, показники, інформаційний простір, стимулятори, дестимулятори, еталон, рівень розвитку.

Сучасна зацікавленість проблемою антисипативного управління зумовлена тим, що умови, в яких здійснюється діяльність суб'єктів господарювання, характеризуються якісною новизною управлінських завдань та високою ймовірністю виникнення несподіванок і вимагають від організацій визначеного рівня підготовки та запасу гнучкості. Крім того, сьогодні підприємства володіють необмеженим доступом до джерел інформації, можуть використовувати досконаліші системи ресурсного забезпечення, а також мають широкий спектр методів обґрунтування і вибору раціональних управлінських рішень.

Чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців присвячено особливостям впровадження та реалізації антисипативного управління на підприємствах різних галузей економіки. Варто зауважити, що у літературних джерелах [1; 2] усі автори наголошують на важливості використання такого виду управління на підприємствах для ведення успішної і безперебійної діяльності. Водночас, існують суттєві розбіжності у поглядах науковців щодо визначення його сутності.

Отже, антисипативне управління підприємством – це цілеспрямована діяльність, що передбачає завчасне визначення потенційних змін зовнішнього і внутрішнього середовищ на засадах слабких сигналів та формування на цій основі багатоваріантного сценарію, який відображає сукупність найвірогідніших шляхів розвитку можливих подій та комплекс адекватних їм альтернативних заходів, з метою прийняття оптимального управлінського рішення, спрямованого на подолання загроз чи використання можливостей умов функціонування.

Застосування антисипативного управління дозволяє організації випередити настання та вплив будь-яких непередбачуваних змін середовища функціонування. Тобто підприємство отримує здатність підготуватися до різноманітних потенційних явищ за допомогою раннього виявлення неочікуваних подій, передбачення найбільш ймовірного їхнього розвитку та розроблення на цій основі сукупності превентивних заходів.

Таким чином, антисипативне управління виступає дієвим способом забезпечення ефективної та безперебійної діяльності підприємства в умовах високої невизначеності середовища функціонування.

На основі вивчення та узагальнення літературних джерел [1; 2] можна стверджувати, що основними цілями впровадження антисипативного управління на підприємствах є удосконалення системи управління організацією на основі підвищення рівня її підготовки до будь-яких потенційних змін середовища функціонування, забезпечення стабільності функціонування підприємства та розвитку його діяльності за допомогою формування та реалізації оптимального управлінського рішення, спрямованого на превентивне подолання загроз чи максимальне використання можливостей умов господарювання [2].

Варто також зазначити, що в умовах висококонкурентного середовища антисипативне управління забезпечує вигідну позицію підприємства стосовно інших організацій. Оскільки на ранніх стадіях виникнення тієї чи іншої можливості інформація про неї є нечіткою, незрозумілою, тому не кожне підприємство може виявити та використати такий шанс умов функціонування. Тоді як антисипативне управління спрямоване на розпізнавання та аналізування таких слабких сигналів з метою завчасного визначення та максимального використання можливостей середовища функціонування, тим самим надає підприємству сильну конкурентну перевагу над іншими організаціями і забезпечує позицію лідера на ринку.

В умовах динамічності та невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовищ діяльність організації відбувається під впливом різноманітних чинників, що зумовлюють непередбачуване виникнення потенційних загроз і можливостей. Актуальність впровадження антисипативного управління обумовлюється тим, що за таких обставин підприємство отримує здатність раннього розпізнавання можливих змін середовища функціонування, а також передбачення їхнього ймовірного розвитку з метою превентивного подолання виявлених загроз або використання можливостей для підвищення ефективності діяльності.

Основним завданням антисипативного управління є випередити настання будь-якої зміни середовища

Перспективним напрямом вирішення завдань аналізу та попередження загроз фінансової безпеки підприємства є впровадження в систему управління підприємством комплексу моделей антисипативного управління фінансовою діяльністю [1]. Основні модулі комплексу моделей наведені на рисунку.

Рис. Взаємозв'язок модулів механізму оцінки фінансового стану підприємства

Рішення завдань першого модуля дозволяє сформувати банк даних про ступінь тяжкості кризи на підприємстві в минулих періодах та визначити діапазони значень показників, які відповідають різним класам фінансових ситуацій. Необхідно зазначити, що для кожного окремого підприємства ці діапазони будуть різними, оскільки будуть відображати специфічні структуру, відносини й умови функціонування [3].

У рамках другого модуля на базі ретроспективної інформації формується список пріоритетних зовнішніх і внутрішніх загроз, що здійснюють найбільший вплив на фінансовий стан підприємства. Потім аналізується синергетичний ефект від впливу комбінації загроз, тобто визначається загроза або набір загроз, нейтралізація чи локалізація яких запобігає переходу фінансового стану підприємства з одного класу кризи в інший. Отримана інформація використовується для визначення пріоритетних напрямів витрачання обмеженого інвестиційно-ресурсного потенціалу.

У третьому модулі з урахуванням інформації про ретроспективний вплив загроз і спричинених ними класів фінансових втрат здійснюється прогнозування дестабілізуючих впливів і суми фінансового збитку. За результатами прогнозування відбираються ті загрози, локалізація яких дозволяє запобігти переходу фінансового стану з одного класу кризи в інший. Потім розробляється комплекс заходів щодо локалізації цих загроз і розраховуються ймовірні витрати на реалізацію цих заходів. На завершальному етапі здійснюється оптимізація набору заходів за витратами і запобігання шкоди [3].

Таким чином, реалізація розробленого комплексу моделей антисипативного управління фінансовою діяльністю підприємства дозволяє підвищити рівень його фінансової безпеки та забезпечити його стабільне функціонування при оптимальному використанні обмеженого інвестиційно-ресурсного потенціалу.

Наук. керівн. Клебанова Т. С.

Література: 1. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / Т. С. Клебанова, О. М. Бондар, О. В. Мозенков та ін. ; за ред. О. В. Мозенкова. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2003. – 272 с. 2. Адамів М. Сутність та роль антисипативного управління на підприємствах / М. Адамів // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 3(28). – С. 112–121. 3. Рогович А. Т. Модели антисипации угроз в финансовой деятельности предприятия / А. Т. Рогович // Экономические науки. – 2000. – № 8.